

بسم الله الرحمن الرحيم

کتبه بیستون

تاریخ هخامنشیان از زبان داریوش

مؤلف :

سرهنګ حمید هاشمی

انتشارات فرهنگ و قلم

۱۳۹۱

کتیبه بیستون

- سرشناسه : هاشمی ، حمید ، ۱۳۳۱ -
- عنوان و نام پدیدآور : کتیبه بیستون : تاریخ هخامنشیان از زبان داریوش / مولف حمید هاشمی .
- مشخصات نشر : تهران : فرهنگ و قلم ، ۱۳۹۱ .
- مشخصات ظاهری : ۷۲ ص . مصور ، جدول .
- شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۸۳-۶۵-۲ :
- وضعیت فهرست نویسی : فیبا
- موضوع : داریوش هخامنشی اول ، شاه ایران ،
- ۵۵۰-۴۸۵ ق.م
- موضوع : کتیبه های بیستون .
- موضوع : کتیبه های هخامنشی .
- رده بندی کنگره : DSR ۲۱۷ / ۵۲ ک ۳۱۳۹۱
- شماره کتابشناسی ملی : ۲۷۹۲۹۲۸
- مناسبات کتاب
- نام کتاب : کتیبه بیستون
- مولف : سرهنگ حمید هاشمی
- انتشارات : فرهنگ و قلم
- سال و نوبت چاپ : اول - ۱۳۹۱
- شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۸۳-۶۵-۲
- ویراستاری و تنظیم متن : مهندس کتابیون هاشمی
- ناظر چاپ : مهندس سید مهدی صالحی طباطبائی
- تیراژ : ۱۰۰۰ نسخه چاپخانه : صادق صحافی : معین
- آدرس : تهران - خیابان انقلاب - خیابان دانشگاه - کوچه بهار - پلاک ۴
- تلفن : ۶۶۴۹۲۷۳۲ فکس : ۶۶۴۸۷۳۷۲
- قیمت : ۳۵۰۰ تومان
- قیمت به همراه نقشه بزرگ عصر هخامنشی : ۴۵۰۰ تومان

کتیبه بیستون

فهرست مطالب

صفحه	فهرست مطالب
۵	مقدمه
۱۰	کتیبه بیستون
۱۱	ستون اول
۲۳	ستون دوم
۳۲	ستون سوم
۴۰	ستون چهارم
۵۰	ستون پنجم
۵۴	کتیبه کوچک
۵۹	وسعت امپراطوری هخامنشیان
۶۰	مورخین یونان
۶۰	مورخین ارمنستانی
۶۰	نویسندگان و جغرافی دانان عصر هخامنشی
۶۰	مولفین قرون اسلامی
۶۱	سایر نویسندگان
۶۵	کتیبه نقش رستم
۷۲	منابع

مقدمه

مجموعه آثار تاریخی بیستون یکی از مهمترین و در عین حال منحصر به فردترین آثار باقیمانده از روزگار باستان است ، آثاری که در ۳۶ کیلومتری کرمانشاه در مسیر جاده ای که از این شهر به همدان می‌رود واقع گردیده است .

دیودور سیسلی این محل را بغیستان به معنی خانه خدایان خوانده و یاقوت حموی آنرا بهستان نامیده . در حالیکه راولین سن در کتاب پنج دولت مقتدر دنیای شرق قدیم در جلد ۲ صفحه ۲۷۴ می‌نویسد :

ایزیدور خاراکسی از شهری بنام باپ تانه (یا همان باستانه - باستانی) یاد کرده و آورده است که درین مکان مجسمه ای از ملکه افسانه ای آسور (سمیرامیس) وجود داشته که در هنگام بازدید راولین سن نبوده است.

منطقه ای که بیستون و کتیبه های مشهورش در آن واقع گردیده در واقع منطقه ای خاص با ویژگیهای منحصر به فرد می باشد . در رشته کوهی بطول تقریبی ۶۰ کیلومتر و با ارتفاع متوسط ۴۰۰۰ پا در حالیکه در جای جای آن (بخصوص در مکانی که کتیبه ها واقع گردیده) چشمه سارهای زلال از کوه می تراود و این چشمه ساران از قدیم الایام موجبات جلب مسافران را فراهم میساخته و به عبارتی دیگر مکانی مناسب برای بار اندازی کاروانها بشمار میرفته و از دیر زمانی که ما نمیدانیم چه زمانی بوده است همواره کاروانها درین مکان توقف می نمودند و میتوان گفت داریوش در انتخاب محل برای پایدار کردن قسمتی از کارهای خود نظری صائب داشته چراکه در واقع در نزدیکی دروازه بوده که بنا به فرمان داریوش بر تخته سنگی عظیم حجاریهایی کرده و کتیبه هایی نوشته ، همان کتیبه هایی که به کتیبه های بیستون مشهور است ، از عمر این کتیبه ها بالغ بر ۲۵۰۰ سال می گذرد اما با توجه به اینکه در ارتفاع و دور از دسترس بوده تاکنون سلامت مانده است .

دیودور سیسلی در قرن اول میلادی به استناد مورخین پیش از خود ، این آثار را مربوط به شاهان آسور میداند و مورخین پس از او (کتزیاس) ، افسانه سرائی های کنزیاس ، کما اینکه در

قرون بعدی نیز آنگونه که باید مورد توجه قرار نگرفته است ،
درین رابطه باید گفت که حتی در اوائل قرن نوزدهم نیز
گاردان فرانسوی آثار بیستون را نقشی از حواریون حضرت
عیسی مسیح پنداشته و...

امثال (روبرت کر پورنر) که در ۱۸۲۰ از محل دیدن کرده این
حجاری ها را مربوط به فتوحات شلم نصر دوم - شاه آسور در
مقابل بنی اسرائیل دانسته و تصوراتی ازین قبیل تا اینکه توسط
راولین سن پرده از باجرا برگرفته شد و تردیدی باقی نگذاشت
که این آثار مربوط به داریوش بزرگ است.

نقش مربوط به کتیبه بیستون به واقعه بردیای دروغین مربوط
است و ده حاکمی که در آغاز سلطنت داریوش هر یک در
خطه ای از سرزمین های پهناور شوریدند و به هرج و مرج
پرداختند ، شرح این حجاری چنین است :

در بالا فروهر پرواز می کند و داریوش به تقدیس اهورامزدا
دست راست را بلند کرده و پای چپ را بر سیند گئومات مغ
قرار داده که به پشت خوابید.

در پشت سر داریوش دو تن از درباریان ایستاده اند و در مقابل
شاه نه تن از شاهان یاغی دست بسته و یکی پس از دیگری
قرار گرفته اند که در کتیبه ای معرفی میشوند .

در این مکان دو کتیبه دیگر نیز از داریوش باقی است ، یکی به کتیبه بزرگ و دیگری به کتیبه کوچک مشهور است . چیزی که در صفحات کتاب به آن پرداخته ایم .

کتیبه بزرگ به سه زبان پارسی ، عیلامی و بابلی و کتیبه کوچک بواسطه کمی جا نسخه بابلی ندارد و لذا شاید بتوان گفت که ناتمام مانده است .

در ترجمه این کتیبه ها به زبان کنونی از کتب زیرین استفاده شده است :

لحجه های قدیم ، اثر باستانی لومه .

خطوط میخی ایران ، اثر ویسپاخ .

فرهنگ و متن های پارسی قدیم نلسن .

و همچنین کتیبه های داریوش بزرگ در بیستون چاپ موزه بریتانیا و ...

و ایضاً لازم به تذکر است که ضمن استفاده از دهها کتاب در زمینه داریوش و آثار باقیمانده از این پادشاه و کتیبه های مربوط به او ... بیش از هر چیز کتابهای ایران باستان نوشته مرحوم حسن پیرنیا (مشیرالدوله) مورد توجه بوده ، کتبی که در اواخر عمر پس از کنار گذاشتن سیاست به آن پرداخت .

حسن پیرنیا مشهور به مشیرالدوله از سیاستمداران پرکار و
چهره های فعال سیاسی در اواخر قاجاریه بشمار میرود که
علاوه بر ویژگیهای خاصی که داشته باید گفت که از هوشی
سرشار برخوردار بوده چرا که در انتقال سلطنت از قاجاریه به
پهلوی با سرعت دریافت که ازین پس در عرصه سیاست جایی
برای سیاستمداران عصر قاجار نیست و چه بسا که جانشان نیز
در خطر باشد و لذا بطوری جدی از سیاست کناره گرفته به
تالیفاتی روی آورد که اتفاقاً مفید فایده واقع شد . مطلبی که در
تاریخ معاصر ایران مفصلاً به آن پرداخته ایم .

کتیبه بیستون

نقوش برجسته کتیبه بیستون داریوش

شاه پای خود را بر سینه گئومات مغ قرار داده است ، مباحثان شاه در
پشت سر داریوش قرار دارند و پادشاهان شورشی در مقابل شاه